

KATEGORIPLAN OCH STRATEGI OMSÄTTNINGSVAROR

BESLUTAD KS 2023-XX-XX

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

1.0	KATEGORIPLAN FÖR OMSÄTTNINGSVAROR	3
1.1	EFFEKTMÅL	3
1.2	KATEGORIDEFINITION.....	3
1.3	AVGRÄNSNINGAR	4
2.0	KATEGORISTRATEGI.....	5
2.1	FOKUS PÅ LIVSCYKELKOSTNAD (LCC) OCH KVALITET VID UPPHANDLING AV OMSÄTTNINGSVAROR	5
2.2	ANSLUTNING TILL ADDA-AVTAL.....	5
2.3	SAMORDNADE UPPHANDLINGAR OCH AVTAL.....	5
2.4	LEVERANS VIA SAMORDNAD VARUDISTRIBUTION OCH MINSKA UTSLÄPPEN FRÅN TRANSPORTER.....	6
2.5	UTVECKLING AV CERTIFIERADE BESTÄLLARE	6
2.6	PRISUTVECKLING OCH INDEX.....	6
2.7	UTVECKLA E-HANDELN	7
2.8	KONTAKTVÄGAR OCH INFORMATIONSKANALER	7
2.9	REDUCERA ANTALET REKVISITIONER INOM KATEGORIN.....	7
2.10	REDUCERA ANTALET LEVERANTÖRER INOM KATEGORIN.....	7
2.11	SANKTIONER MOT RYSSLAND OCH BELARUS	7
2.12	SÄKER LEVERANSFÖRSÖRJNING	8
2.13	MINSKA MILJÖPÅVERKAN OCH UTVECKLA DEN CIRKULÄRA EKONOMIN	8
2.14	BIDRA TILL HÅLLBARA PRODUKTIONSVILLKOR	9
2.15	ANVÄNDBARA VAROR FÖR ALLA	9

1.0 KATEGORIPLAN FÖR OMSÄTTNINGSVAROR

1.1 Effektmål

Kategorin har tre effektmål som ska vara uppfyllda 2027.

Effektmålen är följande:

- *Fokus på Livscykelkostnad (LCC) och kvalitet vid upphandling av omsättningsvaror.*

Målet syftar till att skapa kostnadseffektivitet, sortimentoptimering samt att omsättningsvarorna bidrar till en social hållbarhet och delaktighet.

Koppling till målområden: Huddinge kommun har en sund och uthållig ekonomi.

- *Utveckla e-handeln genom att öka andel avtal som har en beställningsväg i e-handelssystemet och öka andel inköp som genomförs via e-handelssystemet.*

Målet syftar till att minska administrationskostnaden inom kategorin, skapa förutsättningar för medvetna val vid inköp samt minska risken för korruption.

Koppling till målområde: Huddinge kommun har en sund och uthållig ekonomi.

- *Säker leveransförsörjning*

Målet syftar till att säkra leverans av verksamhetskritiska varor vid händelse av yttre påverkan, såsom krig, pandemi, inflation, elavbrott.

Koppling till målområde: Huddinge upplevs som trivsamt och tryggt för alla medborgare.

- *Minska miljöpåverkan och utveckla den cirkulära ekonomin*

Målet syftar till att minska miljöpåverkan i form av att ställa krav på förpackningar och miljöfarliga ämnen i upphandlingar inom kategorin, öka andelen varor som levereras via samordnad varutransport samt öka andelen upphandlingar med cirkulära moment.

Koppling till målområde: Minska klimatpåverkan och cirkulär ekonomi som minimerar gifter i miljön.

1.2 Kategoridefinition

Definitionen av en inköpskategori är i grunden en samling likartade produkter och tjänster som köps på en homogen leverantörsmarknad.

Kategorin omsättningsvaror består av följande underkategorier:

Underkategori	Definition
Lek- och utbildningsmaterial	Omfattar material till undervisning inom förskola och skola, exempelvis idrottsmateriel, idrottsredskap,

	lekmaterial, slöjdmaterial samt maskiner för estetisk verksamhet.
Kontor	Omfattar kontorsmaterial såsom kopieringspapper, anteckningsblock, pennor.
Sjukvårdsmateriel och hjälpmedel	Omfattar främst material och hjälpmedel till särskilt boende och ordinärt boende.
Bygg- måleri- och järnhandelsvaror	Omfattar byggmaterial, målarfärg inkl. tillbehör och järnhandelsvaror.
Butikshandel	Omfattar alla typer av köp i eller från butiker.
Husgeråd och källsortering	Omfattar husgeråd/köksutensilier/köksutrustning samt produkter för källsortering.
Arbetskläder och skyddsutrustning	Arbetskläder för både inre och yttre miljö samt skyddsutrustning av olika slag.

1.3 Avgränsningar

Rapporten omfattar inte följande områden vilka i stället ingår i en annan kategori:

- Hygien, städ och rengöringsprodukter
- Möbler
- Läromedel och litteratur

2.0 KATEGORISTRATEGI

Strategierna avser att optimera anskaffningen av varor utifrån vad som är ekonomiskt och ekologiskt hållbart. Strategierna ska också bidra till kommunens krisberedskapsarbete, med säkra leveranser och kostnadskontroll i fokus.

2.1 Fokus på Livscykelkostnad (LCC) och kvalitet vid upphandling av omsättningsvaror

Att beräkna livscykelkostnader (LCC) är ett sätt att inkludera långsiktiga effekter i upphandlingar. Genom att ta hänsyn till livscykelkostnader kan den offentliga affären bli en ekonomiskt och miljömässig hållbar investering. För att bidra till kostnadseffektivitet och hållbar utveckling inom kategorin ska utvärdering av livscykelkostnad ske i upphandlingar där det är lämpligt.

Vid upphandling av elektronik exempelvis köks- och serveringsutrustning, belysning och tekniska hjälpmedel bör livscykelanalys genomföras. Sett ur ett livscykelkostnadsperspektiv så är det högst relevant att efterfråga energieffektiv utrustning och produkter av god kvalitet. Som stöd kan Upphandlingsmyndighetens kriterietjänst användas i kravställandet.¹

Vid upphandling av arbetskläder behöver förutom att skapa förutsättningar för inköp av kläder med hög kvalitet och möjlighet till lagning av befintliga kläder även hänsyn tas till hållbara materialval och hållbara framtagningsprocesser.

2.2 Anslutning till Adda-avtal

Inom kategorin har kommunen 18 upphandlade avtal, sex av dessa är avrop från Addas ramavtal.

Att ansluta sig till Adda ramavtal har både för- och nackdelar. fördelar är minskad administrativ belastning i upphandlingsskedet och avtalsförvaltningen (prisjustering och förlängningar). Nackdelarna är ökade kostnader och avtal mindre anpassade för kommunens behov.

Då de flesta avtal inom kategorin är kategoriserade som standardavtal där huvudfokus bör vara att minska tid och pengar som spenderas på produkter inom kategorin kan, i vissa fall, en anslutning till Addas avtal vara lämpligt.

En övervägning bör göras inför varje ny avtalsperiod.

2.3 Samordnade upphandlingar och avtal

Upphandlingar inom kategorin bör samordnats där det är lämpligt då de flesta avtal inom kategorin är kategoriserade som standardavtal där huvudfokus bör vara att minska tid och pengar som spenderas på produkter inom kategorin.

Vid samordnade upphandlingar är det viktigt att säkerställa att en eller fler sakkunniga referenspersoner från verksamheter är med som kravställare i upphandlingen. Detta för att säkerställa att kommunens behov tillgodoses. Det är

¹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/bygg-och-fastighet/storkoksutrustning/>

Fram till dess att marknadspriserna stabiliserats bör möjlighet finnas till fler prisjusteringsperioder, i de avtal där detta är möjligt och lämpligt. På så sätt minskas risken för att anbudsgivare tar höjd för osäkerheter vid prissättning och kommunen skapar möjlighet att avisera prissänkning om priserna på marknaden går ner.

Kommunen ska skapa rutiner för att hålla bevakning på prisutvecklingen på marknaden så att prissänkning kan ske om priserna går ner.

Prisjusteringsklausul som bygger på en förhandling eller att leverantören ska visa på ett lämpligt index ska inte nyttjas.

2.7 Utveckla e-handeln

Samtliga avtal inom kategorin ska ha en beställningsväg i e-handelssystemet och samtliga avrop från avtal där beställningsväg finns ska ske genom e-handelssystemet. Uppföljning av detta ska ske löpande.

Lämpligaste beställningsväg övervägs noggrant inför avtalsstart i samråd med e-handelsansvarig.

Upphandlingssektionen ska aktivt arbeta för att säkerställa att e-handelssystemet är användarvänligt. Det ska finnas information om hur avrop genomförs för de avtal där beställningsväg saknas, det ska också finnas information som underlättar hållbara val. Sökvägar och produktinformation ska förbättras.

2.8 Kontaktvägar och informationskanaler

Kontaktvägar till e-handelssupporten och samordnare för samordnad varudistribution ska vara kända för beställare.

Upphandlingssektionen ska förbättra informationsspridningen av nya avtal.

2.9 Reducera antalet rekvisitioner inom kategorin

Genom att identifiera nya upphandlingsområden och se över möjligheter till leverans av diverseprodukter förutsätts antalet rekvisitioner minska i kommunen.

2.10 Reducera antalet leverantörer inom kategorin

Utav kategorins 327 leverantörer står 10 av dessa för 74 % av den totala spenden. Svansen inom kategorin, dvs. sällan leverantörer med låg spend, är lång.

Upphandlingssektionen ska arbeta aktivt för att minska antalet sällanleverantörer i syfte att hålla nere administrationskostnaden och öka avtalstroheten.

Detta kan ske genom inköpsdialoger med ledningsgruppen, information till certifierade beställare och upphandling av avtalslösa områden.

2.11 Sanktioner mot Ryssland och Belarus

Vid upphandlingar inom kategorin ska en sanningsförsäkran undertecknas av samtliga anbudsgivare ” *Försäkran enligt RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2022/576*” I sanningsförsäkran ska anbudsgivare på heder och samvete intyga att varken anbudsgivaren eller det tänkta avtalsförhållandet, direkt eller indirekt, omfattas av de sanktioner mot Ryssland och Belarus som framgår av ovan nämnda förordning, dvs att anbudsgivaren:

- inte direkt eller indirekt omfattas av sanktionerna
- inte kommer att använda sig av underleverantörer med mera som omfattas av sanktionerna, eller åberopa kapaciteten hos sådana aktörer i upphandlingen
- inom ramen för avtalsförhållandet inte kommer att medverka till köp, import eller transport av sådana produkter och tjänster som omfattas av EU:s importrestriktioner.

Anbudsgivare intygar också att den omedelbart kommer att upplysa den upphandlande myndigheten om det finns anledning att misstänka att förhållandena enligt ovan ändras, inkluderat om nya sanktioner beslutas av EU som direkt eller indirekt omfattar anbudsgivaren eller parternas avtalsförhållande.

Klausul om att kommunen kan häva eller pausa leverantörer där kommunen har skälig bedömt att leverantören har ryska intressen ska finnas i samtliga avtal.

2.12 Säker leveransförsörjning

Kommunen ska vara väl förbered på att hantera en kris, genom att identifiera verksamhets/samhällskritiska försörjningskedjor.

Kommunen ska identifiera vilka avtalsområden som är verksamhetskritiska och kontinuitetsplanera därefter.

Det görs genom:

- Robusthöjande åtgärder för de mest kritiska varorna. Kommunen skaffar sig kunskap om leverantörens beroenden och utmaningar och ser över hur kommunen tillsammans med leverantören kan minska risken för avbrott i leveranser. Även översyn av Force majeure-skrivningar i avtal för verksamhetskritiska produkter behöver genomföras.
- Att se över om det finns behov av lagerhållning av kritiska varor.
- Att öka kommunens egen flexibilitet. Med fler alternativ och ökad anpassningsbarhet, blir verksamheten mindre sårbar vid försenade leveranser, ändrad varutillgång, personalfrånvaro med mera.

För verksamhetskritiska avtalsområden ska Force Majeure-klausuler granskas och säkras vad gäller exklusivitet, tillgänglighet och uthållighet för att säkerställa robustheten i avtalen.

2.13 Minska miljöpåverkan och utveckla den cirkulära ekonomin

Vid upphandling och inköp av varor ska kommunen vidta åtgärder för att minska uppkomsten av avfall. Detta genom att ställa tuffa miljökrav vid upphandlingar,

exempelvis genom att ställa krav på förpackningar och miljöfarliga ämnen, öka andelen varor som levereras via samordnad varutransport samt öka andelen upphandlingar med cirkulära moment. I upphandlingar ska krav ställas på att leverantören, i e-handelssystemet, märker upp miljömärkta produkter i syfte att skapa förutsättningar för medvetna val vid inköp.

Återanvändningen av produkter och varor behöver öka. Enligt Sveriges nationella avfallsplan är det extra viktigt att öka återanvändning av exempelvis elektriska och elektroniska produkter samt textilier. Återanvändning minskar användningen av naturens resurser, minskar energiförbrukningen och minskar utsläppen. För att kommunen ska minska mängden avfall behöver färre nyproducerade saker och varor av alla slag införskaffas. Detta gäller allt från maskiner, redskap, kläder och skor till hushållsapparater och engångsartiklar. Upphandling är ett effektivt verktyg för att nå bättre resurshushållning och bidra till ökad cirkularitet.

Kommunen behöver, förutom att ställa tuffa miljökrav i upphandlingar, hitta metoder som skapar förutsättningar till samnyttjande och överlåtelse inom kommunens verksamheter.

Som stöd för upphandlaren inom området finns kommunens mappningslista, upphandlingsmyndighetens kriterietjänst, miljöprogrammet och avfallsplanen. Upphandlingssektionen bör också vidareutveckla certifierade beställare inom området för att skapa förutsättningar för mer hållbara inköp.

2.14 Bidra till hållbara produktionsvillkor

Vid upphandling med risk för oskäliga arbetsvillkor under produktionen och tillverkningen av omsättningsvaror ska kommunen ställa krav på att leverantörer har en effektiv riskhantering i sin egen verksamhet och i leveranskedjan. Detta omfattar områdena mänskliga rättigheter, miljöskydd och anti-korruption.

Vid bedömningen om det finns en risk för oskäliga arbetsvillkor i produktionen kan kommunen utgå från Upphandlingsmyndighetens Riskanalystjänst⁵ för att identifiera inom vilka områden krav på hållbara produktionsvillkor behöver ställas.

Därefter kan Upphandlingsmyndighetens krav på Hållbara leveranskedjor användas som kravställningar i upphandlingarna. Denna kravställning går visserligen längre än skyldigheter enligt LOU, men är väl etablerad sedan många år tillbaka då ADDA, Regionernas nationella kansli för hållbar upphandling samt Statens inköpscentral via Kammarkollegiet har ställt krav enligt denna nivå.

Uppföljning av dessa krav kan göras genom samordning av ADDAs "Hållbarhetskollen"⁶.

2.15 Användbara varor för alla

I Sverige har ungefär 20 procent av befolkningen någon form av funktionsnedsättning. Det är därför viktigt att alla får känna samma delaktighet i samhället. Kommunen behöver ta hänsyn att de omsättningsvaror som köps in och

⁵ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/>

⁶ <https://www.adda.se/om-oss/vi-tar-ansvar-for-hallbarhet/hallbarhetskollen/>

ska användas av fysiska personer kan användas av alla oavsett eventuella funktionsnedsättningar.

Det är därför viktigt att de sortiment som kommunen avtalar om erbjuder en universell utformning. Med universell utformning menas att varor är utformade som att så många som möjligt kan använda samma vara och på så sätt minimera olika specialanpassningar.